

2014:16

Krubbemölla - omläggning av stråtak

Antikvarisk medverkan, 2014

Emelie Petersson

Regionmuseet
Kristianstad
Landsantikvarien i Skåne

Rapport 2014:16

Krubbemölla -Omläggning av stråtak

Antikvarisk medverkan, 2014
Vitaby socken, 1142
Simrishamns kommun
Skåne län

Emelie Petersson

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 97 80 vx

www.regionmuseet.se

© 2014 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
E-rapport 2014:16

Omslagsfoto: Kvarnbyggnaden sedd från nordost. Foto Emelie Petersson.
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

KRUBBEMÖLLA - OMLÄGGNING AV STRÅTAK

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	5
Administrativa uppgifter	5
Byggnadshistorik med relevans för ärendet	5
Skadebild	6
Utförda åtgärder	7
Iakttagelser under restaureringen	8
Avvikelse från arbetshandlingarna	8
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	8
Övriga handlingar med relevans för ärendet	8

Krubbemölla, ungefärligt markerat på kartan över Simrishamns kommun.

Krubbemölla ligger strax öster om Vitaby, se pil.

Sammanfattning av utförda åtgärder

Kvarnbyggnadens norra takfall har lagts om i sin helhet och den befintliga vass-täckningen har ersatts med en halmtäckning. I samband med takarbetena har övriga delar; vindskivor, ryggaträn och läkt setts över och kompletterats där det funnits ett behov.

Administrativa uppgifter

Objekt	Krubbemölla 1:1
Socken	Vitaby socken
Kommun	Simrishamn kommun
Arbetshandlingar	-
Länsstyrelsens diarienummer	434-19507-2011, 2012-11-06
Regionmuseets diarienummer	K12.20-216-12, 1142
Byggherre/beställare	Albo härads hembygdsförening
Entreprenör	Knadriks kulturbygg
Antikvarisk medverkan	Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne genom Emelie Petersson
Byggnadstid	April
Slutbesiktning	2014-04-08
Bidrag till kulturmiljövård	90%, 89 888 kr samt bidrag till antikvarisk medverkan
Byggnadsminne	-
Rapport granskad av	Jimmy Juhlin Alftberg

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Krubbemölla är enligt Skånes hembygdsförbunds årsbok från 1980 för första gången omnämn 1698. Anläggningen av idag bär spår efter omfattande renoveringar. Delar av kvarnhusets inredning finns bevarad och hembygdsföreningens ambition med insatserna är att få kvarnen i körbart skick igen.

Kvarnrännan har varit föremål för åtgärder vid flera tillfällen. Insatser har troligtvis gjorts under både 1980- och 1990-talen. 2002 rensades vattenrännan i samband med att vattenhjulet renoverades och 2009 sattes stensättningen i vattenrännans utloppsdela närmast kvarnbyggnaden om.

Rörande taken finns uppgifter om att halmtaket över kvarndelen lagts om 1971 i samband med en renovering. Sju år senare, 1978, lades samtliga takfall om med vass. Föregående år, 2013, lades kvarnbyggnadens södra takfall om och vass-täckningen ersattes med en halmtäckning.

Skadebild

Vy mot väster med kvarnbyggnaden till vänster i bild och boningsdelen rakt fram. Notera den rika förekomsten av mossor på takfallet.

Befintlig vasstäckning hade genom ett naturligt åldrande tunnats ut och den minskade tjockleken medförde att det var tid för omläggning. På vissa partier var rafter synliga och taket hade även en rik förekomst av mossor. Något läckage hade dock inte upptäckts. Befintlig vasstäckning var bunden med galvaniserad ståltråd över rafter av rundjärn.

Stråttäckningen i själva rännan var av yngre datum och inte aktuell för omläggning. Ryggningen var också i ett gott skick eftersom denna åtgärdades i samband med 2013 omläggning av det södra takfallet. Byte av ytterligare ryggträn skulle dock eventuellt komma att bli aktuellt. Bland befintliga ryggträn noterades att vissa var sammanfogade med järnstag, medan övriga var ihopsatta med hasselkäppar.

Utförda åtgärder

Bilderna visar pågående arbete med omläggning av det norra takfallet följt av en detaljbild av vindskivan sedan friskt virke har skarrats i.

Sedan befintlig vasstäckning hade rivits av kunde dolda delar och byggnadsdetaljer besiktigas. Underlaget i form av takstolar och sågad läkt var i ett gott skick och kunde lämnas utan åtgärd. Skäggbredan utmed takfoten var rötskadad på ett mindre parti i nordost. Friskt virke har fällts i till en längd om cirka 20 cm. Omkring $\frac{3}{4}$ - delar av vindskivan har ersatts med nytt friskt virke och cirka en meter av den övre delen av solbrädan har bytts ut. Samtliga bytta delar har impregnerats med rå kallpressad linolja.

Vid årets arbeten har halm från Polen använts och den har bundits med 1,25 mm galvaniserad ståltråd över rafter av hassel. Hasselkäpparna har hämtats från trakten av Krubbemölla. Till ryggningen har överskottsmaterial från täckningen använts, vilket fuktades dagen innan själva ryggningsarbetena påbörjades för att vara formbar och möjlig att lägga på taknocken. Av ryggaträna har 4 par ersatts med nya, dels av återanvända, dels av nya i kvartskluven ek. Dessa har fogats samman med randbarkade hasselkäppar. Avslutningsvis har takfallet skurits ned.

Kvarnbyggnadens norra takfall efter färdigställt arbete.

lakttagelser under restaureringen

I samband med rivningen av vassen hittades rester efter en tidigare bindning. På ett par läkt satt tjärgarn och dessa har lämnats kvar på plats.

Avvikelser från arbetshandlingarna

Inga avvikelser har noterats.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Samtliga åtgärder har utförts varsamt och med hänsyn till byggnadsminnets karaktär. Traditionella material och metoder har använts och insatserna har minimerats till endast det nödvändigaste.

Övriga handlingar med relevans för ärendet

2012-11-06 Beslut angående bidrag från Länsstyrelsen

2014-04-08 Slutbesiktningsprotokoll

Kristianstad 2014-05-12

Emelie Petersson

Regionmuseets E-rapportserie 2014

Kulturmiljö

1. Baldringe kyrka – utvändig renovering, Baldringe sn, AM, Maria Sträng, 2013
2. Pynten i Vattenriket, Kristianstad sn, BD, Jimmy Juhlin Alftberg och Helene Stalin Åkesson, 2013–2014
3. Barkåkra kyrkogård, Barkåkra sn, VP, Åsa Jakobsson och Maria Sträng, 2013
4. Södra Sandby kyrka – medeltida träskulpturer, Södra Sandby sn, AM, Maria Sträng, 2013
5. St Petri kyrka – ombyggnad av värme- och ventilationssystem, Klippans sn, AM, Åsa Eriksson Green, 2013
6. Långalts myr – markanvändning och historia, Örkelljunga och Skånes Fagerhult sn, DK, Cissela Olsson, 2013
7. Östra Karaby kyrka – utvändig renovering, Östra Karaby sn, AM, Kerstin Börjesson, 2013
8. Dalby kyrka, 9½- Sekler av förändring, byggnadsarkeologiska iakttagelser vid utvändig renovering, Dalby sn, BAD Petter Jansson 2012
9. Norra kyrkogården i Lund, Lunds stad, VP och bilaga med kvartersbeskrivning, Kerstin Börjesson, Åsa Jacobsson och Anna Rabow, 2013
10. Buxbom, Handbok om buxbom på begravningsplatser i Skåne och Blekinge, PJ, Cissela Olsson och Anna Rabow, 2014
11. Dörrar och portar på uthus – kurs inom landsbygdsprogrammet, Helena Rosenberg, 2013
12. Kvistofta församlings kyrkor – utrustning för värmesystem, Bårslövs sn, Fjärestad sn, Glumslöv sn och Kvistofta sn, AM, Maria Sträng, 2014
13. Östra kyrkogården i Lund, Lunds stad, VP, Kerstin Börjesson, Åsa Jacobsson och Anna Rabow, 2014
14. Gundrastorp – Ekholmens dammverk, Vittsjö sn, AM, Helena Rosenberg, 2013–14
15. Bäckaskog slott 2014, Kiaby sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2013–14
16. Krubbemölla – omläggning av stråtak, Vitaby sn, AM, Emelie Petersson 2014

Förkortningar:

AF-antikvarisk förundersökning
AM- antikvarisk medverkan
AU-arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt

FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD-murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning

PJ- projektrapport
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD-byggn-ark-dokumentation

